

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра англійської мови

Дипломна робота
магістра

з теми «**МІФОПОЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТВОРЧОСТІ РОБЕРТА ГРЕЙВЗА**»

Виконала: магістрантка 2 курсу,
групи Ang1-M20z
спеціальності 014 Середня освіта
(Мова і література (англійська) за
освітньо-професійною програмою
Середня освіта (Англійська мова і зарубіжна
література)

Цугель Анна Сергіївна

Керівник: Кеба О.В.,
доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри германських мов і
зарубіжної літератури

Рецензент: Рарицький О.А.,
доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри історії української
літератури та компаративістики

Кам'янець-Подільський – 2021

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Проблеми вивчення міфопоетики і творчості Роберта Грейвса...	6
1.1. Міф і міфопоетика в новітній літературі.....	6
1.2. Міфокритика як літературознавча стратегія.....	13
1.3. Творчість Роберта Грейвса в науково-критичній оцінці.....	22
Висновки до розділу 1.	27
Розділ 2. Міфопоетична концепція Роберта Грейвса:	
теоретичні аспекти.....	28
2.1. Роберт Грейвз – поет і теоретик міфу та літератури: основні етапи творчої біографії.....	28
2.2. "Кембриджська школа" та її вплив на формування міфопоетичної концепції Грейвса.....	31
2.3 Грейвс про історико-культурну волюцію міфу.....	37
2.4. Критерії "істинної поезії" за Грейвсом.....	42
2.5. Міф про Білу Богиню як основа концепції Грейвса.....	47
Висновки до розділу 2.	52
РОЗДІЛ 3. Особливості художнього втілення міфопоетичної концепції Роберта Грейвса в його ліриці.....	53
3.1. Образна система лірики Грейвса.....	53
3.2. Амбівалентність як основний принцип образотворення Грейвса.....	59
3.3. Образ Одисея в поезії "Улісс": співвідношення традиції і авторської інтерпретації.....	65
3.4. Архаїчні міфомотиви в ліриці Грейвса.....	70
3.5. Особливості міфо-символічної образності.....	77
Висновки до розділу 3.....	84
Висновки.....	85
Список використаних джерел.....	88

ВСТУП

Творчий доробок Роберта Грейвса (Robert Graves, 1895-1985), видатного англійського поета, прозаїка і дослідника міфології, займає важливе місце як у новітній літературі, так і в науці про художню словесність. Він є автором великої кількості поетичних творів, низки історичних романів, теоретико-літературних праць, міфологічних студій. Однак, попри значну і значущу художню й наукову спадщину, Роберт Грейвс довгий час залишався "поетом для поетів" і дослідником з вузько спеціалізованої тематики. Лише наприкінці ХХ ст. його творчість, внаслідок републікацій поетичних збірок автора і теоретичних праць, привернула нову увагу літературознавців і гуманітаріїв широкого профілю, особливо у Великій Британії. Зокрема, монографії Міранди Сеймор 1995-го р. [64], Джона Смедса 1997-го р. [65], Річарда Річмана 2002-го р. [63], викликали не лише жваву академічну дискусію, а й отримали позитивні відгуки в літературних оглядах на шпальтах загальнодоступних засобів масової інформації.

В українському літературознавстві творчість Роберта Грейвса поки що залишається мало дослідженою. Спеціальний інтерес вона викликала у фахівців із вивчення міфології та міфологічної критики ХХ ст. (О.С. Козлов [19-21], Т.В. Шадріна [44], а також у дисертаційному дослідженні Е.К. Джапарової [11, 12]. Однак далеко не всі аспекти творчого доробку Роберта Грейвса є на сьогодні достатньою мірою висвітлені та проаналізовані. Подальшого вивчення потребує місце Роберта Грейвса у новітній міфологічній критиці, вимагають детального аналізу принципи структурної організації його поезії, специфіки ліричних сюжетів та мотивів у співвідношенні з міфологічними першоджерелами, своєрідність образно-поетичної символіки. Саме необхідністю подальшого студіювання цих аспектів міфопоетичного світу Роберта Грейвса зумовлюється актуальність дипломної роботи.

Мета роботи полягає у виявленні наукової продуктивності теоретико-методологічних засад міфопоетичної концепції Роберта Грейвса та їх безпосереднього відображення в індивідуально-авторській творчості поета.

Досягнення цієї мети потребує вирішення таких конкретних **дослідницьких завдань**:

- виявити роль міфу, міфокритики і міфопоетичної концепції Роберта Грейвса в новітній філологічній і гуманітарній парадигмі;
- здійснити огляд науково-критичної літератури про творчість Роберта Грейвса;
- охарактеризувати образну систему лірики Роберта Грейвса і принципи її формування;
- продемонструвати співвідношення міфологічної традиції і авторської інтерпретації міфу на прикладі конкретних віршів;
- з'ясувати місце і роль архаїчних міфомотивів у ліриці поета;
- проаналізувати особливості міфо-символічної образності Роберта Грейвса.

Об'єкт дослідження включає як науково-теоретичні праці Роберта Грейвса (в першу чергу інтерпретація міфу про Велику Богиню), так і ліричну поезію автора, зокрема твори, які були відібрані самим поетом для видання 1966 року [59].

Предметом дослідження у роботі є фундаментальні положення міфопоетичної концепції Роберта Грейвса та особливості її художнього втілення в ліричній поезії автора.

Методи дослідження. Поставлені в дисертації завдання визначили необхідність застосування комплексу наукових підходів і методів: міфопоетичного, архетипного, порівняльно-типологічного, структурно-функціонального. Методологія аналізу ґрунтується на засадах міфокритичного напряму в літературознавстві ХХ - початку ХХІ ст., зокрема на працях зарубіжних та вітчизняних учених, присвячених студіюванню міфу та його художніх проєкцій у новітній літературі: Дж. Фрезера, Е. Тейлора,

Дж. Кемпбелла, Н. Фрая, М. Еліаде, О.С. Козлова, М.О. Новикової, Є.М. Мелетинського, Я.О. Поліщука, В.М. Топорова та ін.

Наукова новизна магістерської роботи визначається уточненням генези та концептуальних положень міфопоетичної концепції Роберта Грейвса, виявленням принципів організації художнього світу поета, специфіки сюжетобудови віршів поета та особливостей образної символіки.

Практичне значення роботи полягає в тому, що викладений у ній матеріал та отримані висновки можуть бути використані при підготовці навчальних і методичних посібників та рекомендацій з історії новітньої зарубіжної літератури, зокрема англійської літератури ХХ ст., у вишівських спеціальних курсах із історії науки про літератури та методології сучасного літературознавства, а також у подальшому вивченню творчого доробку Роберта Грейвса.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та окремі аспекти магістерської роботи висвітлювались у доповідях на наукових конференціях студентів і магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (2021 р.) та оприлюдненні у статті, опублікованій у Збірнику наукових праць студентів і магістрантів університету (Випуск 14. Кам'янець-Подільський, 2021).

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів із поділом на окремі підрозділи, висновків та списку використаних джерел, який налічує 68 позицій. Загальний обсяг роботи становить 93 сторінки, в тому числі 87 сторінок основного тексту.

ВИСНОВКИ

Вся образна система лірика Р. Грейвса співвідноситься з головним образом "місяцевого" мономіфу поета – Великої богині місяця, або Білої Богині (White Goddess). Програмний вірш поета має саме таку назву: "The White Goddess". Цей образ поет запозичив із кельтської міфології, яку він детально досліджував і оригінально інтерпретував.

У створенні образу Білої Богині поет орієнтується на поетику міфу, в якому портрети персонажів, зазвичай, подаються лапідарно і стереотипно, відзначаючись при цьому чіткою функціональністю. Грейвз очевидно опирається на ці характеристики, але водночас насичує образи своїх віршів експресивністю і живописністю. Як і в міфологічних текстах, у віршах Р. Грейвса Велика Богиня струнка, як промінь місячного світла ("Your slender body seems a shaft of moonlight") ("The Visitation"), граціозна й велична ("gracious, lofty") ("Mid-winter waking"), горда й розумна ("proud and bright") ("Questions in the Wood"). Особливою відзнакою Білої Богині як Богині Місяця є білі довгі пальці ("Long and white are my fingers / As the ninth wave of the sea") ("The Song of Blodeuwedd"), білі оголені груди ("her breast bare") ("Reya") і босі ноги ("naked foot") ("Troughs of Sea"), ("white feet bare") ("Darien"). Саме на ногах Богині часто акцентує увагу у своїх віршах і Р. Грейвс ("The Legs", "In No Direction"). Пояснення цьому знаходимо в кельтській міфології, де стверджується: чарівна сила богині Аріанрод полягала в її ногах, і «якщо хтось зумів взяти її ноги в свої руки, він міг змусити її підкорятися своїй волі».

У віршах Р. Грейвса "A Love Story" («Любовна історія»), "The Witches" («Відьми»), "The Survivor" ("Вцілілий"), "The Frog and the Golden Ball" ("Жаба і золота куля"), "Questions in the Wood" («Запитування в лісі») вигляд Богині постійно змінюється, що говорить про багатозначність цього міфопоетичного образу.

Поет значно послаблює наративні засоби характеристики персонажів порівняно із первісним міфом (типові імена, докладні «генеалогії» і «біографії»),

композиційну послідовність і конфліктну вмотивованість сюжетних ситуацій, пов'язаних з діяльністю міфічних персонажів і т. ін.). Натомість він експлікує і посилює їхні естетичні та психологічні характеристики, які для міфу або не були типовими взагалі, або були факультативними чи представленими в зародковому вигляді.

Характерним прикладом роботи Грейвза-поета з міфологічним матеріалом є трансформація тілесної образності. В архаїчних міфах і ритуалах тіло або його частина ніколи не замінюють людину як цілісну особистість, як неповторну індивідуальність. Такого розуміння людини у міфі не було і бути не могло. Людина в стародавньому міфі сама є тільки частиною "свого" космосу, природного і соціального. Між тим ліричний герой Р. Грейвза (що підкріплюється і його теорією поезії) різко відокремлює себе як особистість і від навколишнього "цивілізованого" світу (оскільки світ цей вже є "антиприродним"), і від навколишнього "цивілізованого" суспільства (оскільки воно вже є "антилюдяним"). Однак у такому випадку акцентована "тілесність" ліричного героя Грейвса схожа на "тілесність" героя міфу лише позірно, за зовнішніми ознаками, тобто формально, а не функціонально. Швидше, можемо говорити про те, що в умовах урбаністичної цивілізації, яка ніби роздрібнює цілісну людину на все більш і більш "спеціальні" функції, така тілесність є визнанням того, що сама "форма" людини (її інтелект, її душа, її тіло) теж починає відділятися і "спеціалізуватися".

Загальними ознаками поетичної трансформації Грейвзом міфологічних образів є ліризація і суб'єктивізація всіх зовнішніх описів персонажа і його оточення (портрет, пейзаж, інтер'єр тощо). Вони, як правило, даються "зсередини", більш емоційно й інтроспективно, порівняно з оригінальними текстами. Грейвз-лірик здійснює своєрідну "деканонізацію" всіх значущих для характеристики героя просторових і часових зон: місць його перебування і часу його дій. У віршах вони також присутні, однак або перетворюються в умовні "знаки міфу", або суб'єктивно переоцінюються. Самохарактеристики персонажів часто перетворюються на авторські характеристики. Вони

витісняють звичну для міфу характеристику героїв вустами інших персонажів ("похвальні слова" або "риторичні суперечки", які ведуть персонажі часто у формі діалогів-дебатів). Натомість "дискусії" героїв у Грейвза-лірика часто перетворюються на розмову з ними самого автора; він робить це, почергово змінюючи ракурси зображення героя або його середовища, а також супроводжуючи розповідь про нього емоційно забарвленими лейтмотивними словами-образами. Так, у вірші "Хода", або "Процесія" ("Procession") домінуючий мотив означений самою назвою твору. Він відкривається цілим шерегом персонажів і епох, який створює ефект "параду". Тут і "небесні вершники" ("horsemen in clouds") з німецько-кельтського міфосюжету "дикого полювання" бога Одіна або короля Артура, разом із дружиною, мертвими воїнами-героями. Тут і християнські святі, які сусідять із язичницькими драконами на карнавальних возах-помостах. Одночасно розігруються ритуальні дієства Створення світу, Потопу, Розп'яття та ін.

Таким чином, творчість Роберта Грейвза закорінена на кельтській міфології і пов'язана головним чином із міфом про Білу Богиню. Основними характеристиками міфопоетичної образності поета є лапідарність і функціональність. Орієнтуючись на ці характеристики, Грейвз водночас насичує образи своїх віршів експресивністю і живописністю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антологія світової літературно критичної думки ХХ ст. [за ред. М. Зубрицької. 2 е вид., доп.]. Львів: Літопис, 2001. 832 с.
2. Архетипна критика американської літератури : [навч. посібник] / Пригодій С.М., Зінкевич В.В., Матасова Ю.Р., Яковенко І.В. Сімферополь : Кримський Архів, 2008. 256 с.
3. Большакова А. Ю. Архетип в теоретической мысли ХХ в. // Теоретико литературные итоги ХХ века / Редкол.: Ю.Б. Борев (гл. ред.), Н.К. Гей, О.А. Овчаренко, В.Д. Сквозников и др. М.: Наука 2003. Т. 2. Художественный текст и контекст культуры / Редкол. Ю.Б. Борев (отв. ред.), С.Г. Бочаров, И.П. Ильин и др. 2003. 447 с.
4. Бирлайн Дж. Ф. Параллельная мифология / Дж. Ф. Бирлайн ; пер. с англ. А. Блейз. М. : КРОН ПРЕСС, 1997. 336 с.
5. Галич О. А. Історія літературознавства. Частина І: зарубіжне літературознавство: Підручник для філологічних спеціальностей. Київ : Шлях, 2006. 208 с.
6. Грейвс Р. Белая Богиня : избранные главы / Р. Грейвс ; пер. с англ. И. Егорова ; [предисл. Х. Л. Борхеса]. СПб. : Амфора, 2000. 382 с.
7. Грейвс Р. Белая Богиня : историческая грамматика поэтической мифологии / пер. с англ. Л. И. Володарской. Екатеринбург : У Фактория, 2005. 656 с.
8. Грейвс Р. Иудейские мифы. Книга Бытия / пер. с англ. Л. И. Володарской. Екатеринбург : У Фактория, 2005. 496 с.
9. Грейвс Р. Мифы Древней Греции : пер. с англ.; [под ред. и с послесл. А. А. Тахо Годи]. М. : Прогресс, 1992. 624 с.
10. Грейвс Р. Стихотворения. // Собр. соч. : в 5 т. / пер. с англ. Т. Печурко ; [коммент. А. Николаевской]. Т. 3 М. : ТЕРРА Книжный клуб, 1998. С. 333-383.
11. Джапарова Е. К. Міфопоетичний світ Роберта Грейвса : Дис. ... канд. філол. наук / 10.01.04 література зарубіжних країн. Таврійський національний університет ім. В. І. Вернадського, Сімферополь, 2009. 190 с.

12. Джапарова Е. К. Міфопоетичний світ Роберта Грейвса : автореф. дис. ... канд. філол. наук / 10.01.04 література зарубіжних країн. Таврійський національний університет ім. В. І. Вернадського, Сімферополь, 2009. 20 с.
13. Западное литературоведение XX века: Энциклопедия. Москва: Intrada, 2004. 560 с.
14. Зборовська Н. Психоаналіз і літературознавство. Київ : Академвидав, 2003. 392 с.
15. Кеба О.В. Особливості міфопоетичного аналізу літературно художніх творів / О.В. Кеба // Тези доповідей учасників IV Регіональної науково практичної конференції «Методика викладання філологічних дисциплін у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах» 24 вересня 2015 р. Кам'янець Подільський : Аксіома, 2015. С. 36-37.
16. Кеба О. В. Міфологічна критика в літературознавстві XX ст. // Фондові лекції викладачів факультету іноземної філології / Заг. ред. П.Л. Шулик. Частина 2. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2014. С.177-192.
17. Кеба О.В., Комарніцька Л. М. Особливості художньої трансформації євангельського сюжету про Понтія Пілата у світовій літературі кінця XIX – початку XXI століть. Кам'янець-Подільський: Друкарня «ТОВ «Рута», 2020. 264 с.
18. Кельтская мифология : энциклопедия / [пер. с англ. : С. Головой, А. Голова]. М. : Эксмо, 2002. 640 с.
19. Козлов А.С. Мифологическая критика // Западное литературоведение XX века: Энциклопедия. Москва: Intrada, 2004. С. 258-262.
20. Козлов А. С. Литературоведение Англии и США XX века. М. : Московский лицей, 2004. 256 с.
21. Козлов А. С. Мифологическое направление в литературоведении США. М. : Высш. шк., 1984. 173 с.
22. Колесник О.С. Мовні засоби відображення міфологічної картини світу: лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі давньоанглійського епосу та

- сучасних британських художніх творів жанру фентезі): дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Колесник Олександр Сергійович. К., 2003. 300 с.
23. Кэмпбелл Дж. Герой с тысячьо лицами. Миф. Архетип. Бессознательное / Джозеф Кэмпбелл. К.: София, 1997. 336 с.
 24. Лексикон загального та порівняльного літературознавства [ред. упоряд. А. Волков та ін.]. Чернівці: Золоті литаври, 2001. 636 с.
 25. Лисюк Н.А. Міфологічний хронотоп. Київ : Український фітосоціологічний центр, 2006. 200 с.
 26. Литературные архетипы и универсалии / Под ред. Е. М. Мелетинского. М.: Рос. гос. гуманитарн ун т, 2001. 433 с.
 27. Мелетинский Е.М. Поэтика мифа. М. : Наука, 1976. 406 с.
 28. Мифы народов мира: энциклопедия: В 2 т. / [гл. ред. С.А. Токарев]. М.: Сов. энциклопедия, 1982. Т. 1: А-К. 672 с.
 29. Мифы народов мира: энциклопедия: В 2 т. / [гл. ред. С.А. Токарев]. М.: Сов. энциклопедия, 1982. Т. 2: К-Я. 720 с.
 30. Новикова М.О. Міфи та місія. Київ : Дух і Літера, 2005. 432 с.
 31. Нямцу А.Е. Миф. Легенда. Литература (теоретические аспекты функционирования): [монография]. Черновцы: Рута, 2007. 520 с.
 32. Поліщук Я.О. Естетика міфу і міфологічний горизонт раннього українського модернізму. Автореф. дис. ... докт. філол. наук. Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України. Київ, 2000. 32 с.
 33. Поліщук Я. О. Міфологічний горизонт українського модернізму: [монографія]. Вид. 2-ге, доп. і перероб. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2002. 392 с.
 34. Поліщук Ярослав. Поліфункціональність міфу в поезиці модернізму // Слово і час. 2001. №2. С.35-45.
 35. Скороденко В. А. Роберт Грейвз // Английская литература. 1945-1980 : учеб. пособие / под ред. А. П. Саруханян. М. : Наука, 1987. С. 220-227.
 36. Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно критичної думки ХХ ст. / За ред. Марії Зубрицької. Львів: Літопис, 1996. 634 с.

37. Слухай Наталя. Архетипи в неосяжності Шевченкового космосу // Слово і час. 1999. №3. С. 6-11.
38. Тахо-Годи А. А. Роберт Грейвс – мифолог-поэт // Грейвс Р. Мифы Древней Греции / пер. с англ. К. П. Лукьяненко; ред. А. А. Тахо-Годи. Москва : Прогресс, 1992. С. 577-584.
39. Топоров В.Н. Миф. Ритуал. Символ. Образ. Исследования в области мифопоэтического: Избранное / Владимир Николаевич Топоров. М. : Изд. группа „Прогресс Культура”, 1995. 624 с.
40. Традиційні сюжети та образи: Дослідження (Волков А.Р. та ін.). Чернівці: Місто, 2004. 445 с.
41. Фрай Н. Анатомия критики. Очерк первый // Зарубежная эстетика и теория литературы XIX XX вв. Трактаты, статьи, эссе. М. : Издательство Московского университета, 1987. С. 232-263.
42. Фрэзер Дж. Золотая ветвь: Исслед. магии и религии / [пер. с англ. М.К. Рыклина]. М.: ООО “Издательство АСТ”; ЗАО НПП “Ермак”, 2003. 781 с.
43. Художньо-естетичні парадигми новітньої літератури : навчальний посібник / Упорядники О.В. Кеба, О.Г. Шаповал, І.Ю. Голубішко. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В. 2021. 234 с.
44. Шадріна Т. В. Кембриджська школа в літературознавстві Англії : дис. канд. філол. наук : 10.01.04 / Т. В. Шадріна ; НАН України. Ін т літ. ім. Т. Г. Шевченка. К., 2002. 210 с.
45. Элиаде М. Миф о вечном возвращении: Архетипы и повторяемость / пер. с франц. Е. Морозовой, Е. Мурашкинцевой. С-Пб. : Алетейя, 1998. 250 с.
46. Элиаде М. Одиссей в лабиринте; [составление и переводы Анастасии Старостиной] // Иностранная литература. 1999. №4. С. 149-233.
47. Энциклопедия символов / [авт. сост. Бауэр В., Дюмотц И., Головин С. Пер. с нем. Г. Гаева]. М.: КРОН ПРЕСС, 2000. 504 с.
48. Энциклопедия. Символы, знаки, эмблемы / [авт. сост. В. Андреева и др.]. М.: ООО “Издательство Астрель”, 2004. 556 с.

49. Эстес К.П. Бегущая с волками. Женский архетип в мифах и сказаниях / пер. с англ. Т. Науменко. К. : София, 2000. 496 с.
50. Юнг К.Г. АИОН. Исследование феноменологии самости // Юнг К.Г. Избранное. Минск: ММ.: ООО „Попурри”, 1998. 325 с.
51. Юнг К.Г. Бог и Бессознательное. М. : Олимп : АСТ ЛТД, 1998. 480 с.
52. Юнг К.Г. Об отношении аналитической психологии к поэтико художественному творчеству // Зарубежная эстетика и теория литературы XIX XX вв. Трактаты, статьи, эссе. М.: Издательство Московского университета, 1987. С. 214-231.
53. Юнг К.Г. Психологические типы [пер. с нем. С. Лорие, В. Заленский]. Санкт Петербург: Азбука, 2001. 736 с.
54. Юнг К.Г. Собрание сочинений. Психология бессознательного [пер. с нем. В.М. Бакусева, А.В. Кричевского]. М. : Канон, 1994. 320 с.
55. Якубовська Н.О. Своєрідність трансформації мотивів гомерівської "Одіссеї" в європейській літературі XX ст. // Біблія і культура: Збірник наукових статей. Випуск 7 / За редакцією А.Є. Нямцу. Чернівці: Рута, 2005. С. 362-367.
56. Carter D.N.G. Robert Graves : the Lasting Poetic Achievement. Totowa : Barnes & Noble Books, 1989. 347 p.
57. Frye, Northrop. Anatomy of criticism; four essays. Princeton, Princeton University Press, 1957. 383 p.
58. Graves R. P. Robert Graves and the White Goddess 1940 1985. London : Weidenfeld & Nicolson, 1995. Vol. 3. 450 p.
59. Graves R. Poems Selected by Himself. Edinburgh : Penguin Books, 1966. 222 p.
60. Graves R. The White Goddess. A historical grammar of poetic myth. New York : Ferrar, Straus and Giroux, 2006. 512 p.
61. Keane P. J. A Wild civility : Interactions in the poetry and thought of Robert Graves. Columbia : University of Missouri Press, 1980. 280 p.

62. Raglan F. *The Hero : A Study in Tradition, Myth and Drama*. New York : Vintage books, 1956. 296 p.
63. Richman R. *The Poetry of Robert Graves*. The New Criterion homepage. URL: <http://www.newcriterion.com/archive/07/oct88/richman.htm>.
64. Seymour M. *Robert Graves : Life on the Edge*. New York : Doubleday, 1995.
URL : <http://www.encyclopedia.com/doc/1G117611610.html>;
<http://www.sufism.ru/shah/about2.htm>.
65. Smeds J. Statement and story. Robert Graves's myth making. *Akad.*, 1997. XV, 341 p.
66. Still C. *The Timeless Theme*. London, 1871. 244 p.
67. *The Cambridge History of Literary Criticism*. Volume 9 : Twentieth Century Historical, Philosophical and Psychological Perspectives. Cambridge : Cambridge University Press, 2008. 442 p.
68. Where the crackberries Grow Robert Graves Gives an Account of Himself to Leslie Norris (*The Listener*, 28 May 1970). URL: <http://net.lib.byu.edu/English/wwi/influence/graves.html>.